

LEHDISTÖTIEDOTE nro 59/26

Luxemburgissa 21.4.2026

Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-769/22 | komissio v. Unkari (Euroopan unionin arvot)

Euroopan unionin arvot: Unkari on rikkonut unionin oikeutta hyväksymällä lain, joka leimaa ja syrjii hlbt+ -henkilöitä

Unionin tuomioistuin toteaa jäsenvaltiota vastaan nostetun kanteen johdosta ensimmäistä kertaa muun muassa EU-sopimuksen 2 artiklan rikkomisen luettelemalla arvot, joihin Euroopan unioni perustuu

Lapsiin kohdistuvaan seksuaaliseen hyväksikäyttöön syyllistyneille rikoksenteikijöille määrättävien seuraamusten ankaroitamisesta ja eräiden, lasten suojaamiseksi annettujen lakien muuttamisesta annetulla vuoden 2021 lailla nro LXXIX Unkari muutti useita kansallisia lakeja alaikäisten suojelemiseksi. Pääasiallisesti nämä muutokset kieltävät tai rajoittavat audiovisuaalialalla tai mainonnan alalla pääsyä sisältöihin, joissa tiedotetaan syntymässä määrättyneen sukupuolen ja sukupuoli-identiteetin eroavuuksia, sukupuolen vaihtamista tai homoseksuaalisuutta koskevista kysymyksistä tai kansantajuistetaan niitä. Euroopan komission tästä asiasta nostaman jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen johdosta Euroopan unionin tuomioistuin katsoo, että Unkari on rikkonut unionin oikeutta useilla eri tasoilla: palveluja sisämarkkinoilla koskeva primaarioikeus ja johdettu oikeus, Euroopan unionin perusoikeuskirja, SEU 2 artikla sekä yleinen tietosuojasetus.

Unkari hyväksyi kansalliseen lainsäädäntöönsä useita muutoksia vuoden 2021 lailla nro LXXIX lapsiin kohdistuvaan seksuaaliseen hyväksikäyttöön syyllistyneille rikoksenteikijöille määrättävien seuraamusten ankaroitamisesta ja eräiden, lasten suojaamiseksi annettujen lakien muuttamisesta (jäljempänä muutoslaki). Vaikka näiden muutosten tarkoituksena on kyseisen jäsenvaltion mukaan suojella alaikäisiä, useilla niistä on käytännössä se vaikutus, että ne kieltävät tai rajoittavat pääsyä sisältöön, jonka keskeisenä piirteenä on syntymässä määrättyneen sukupuolen ja sukupuoli-identiteetin eroavuuksia, sukupuolen vaihtamista tai homoseksuaalisuutta koskevien kysymysten kansantajuistaminen tai niistä tiedottaminen.

Euroopan komissio nosti Unkaria vastaan Euroopan unionin tuomioistuimessa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen muutoslain hyväksymisen vuoksi. Komissio vaati unionin tuomioistuinta toteamaan, että palveluja sisämarkkinoilla koskevaa unionin primaarioikeutta ja johdettua oikeutta,¹ useita Euroopan unionin perusoikeuskirjassa (jäljempänä perusoikeuskirja) taattuja oikeuksia, SEU 2 artiklaa² ja yleistä tietosuojasetusta³ on rikottu.

Unionin tuomioistuimen täysistunto katsoo, että kanne on perusteltu kaikkien kanneperusteiden osalta.

Ensinnäkin **nämä muutokset loukkaavat palvelujen tarjoamisen ja vastaanottamisen vapautta**, joka on vahvistettu unionin primaarioikeudessa sekä sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin, palveludirektiivin ja audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin useissa säännöksissä. Unionin tuomioistuin toteaa aluksi, että muutokset rajoittavat mediapalvelujen tarjoajien tai muiden palveluntarjoajien mahdollisuutta kehittää ja levittää sisältöä, jonka keskeisenä piirteenä on pääasiallisesti syntymässä määrättyneen sukupuolen ja sukupuoli-identiteetin eroavuuksia, sukupuolen vaihtamista tai homoseksuaalisuutta koskevista kysymyksistä tiedottaminen tai niiden kansantajuistaminen. Nämä muutokset johtavat siten **tämän vapauden rajoituksiin**. Unionin tuomioistuin vahvistaa sitten, että unionin oikeuden mukaan tällaiset rajoitukset on mahdollista oikeuttaa perusoikeuskirjassa taatuilla lapsen edulla tai tarpeella turvata

vanhempien oikeus varmistaa lapsilleen omien uskonnollisten, aatteellisten ja kasvatuksellisten vakaumustensa mukainen kasvatusta ja opetus.⁴ Unionin tuomioistuin korostaa erityisesti **jäsenvaltioilla olevaa harkintavaltaa sen määrittelemisessä, millaiset erityisesti audiovisuaaliset sisällöt voivat haitata alaikäisten fyysistä, henkistä tai moraalista kehitystä, kun yhdenmukaistamissääntöjä Euroopan unionin tasolla ei ole.**

Unionin tuomioistuin katsoo kuitenkin, että tätä harkintavaltaa käytettäessä on noudatettava perusoikeuskirjaa ja erityisesti sen 21 artiklan 1 kohdassa taattua **sukupuoleen ja sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän kieltoa**. Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuin toteaa, että näin ei ole tehty. Muutoslain niiden osien, joissa kriteerinä on syntymässä määräytyneen sukupuolen ja sukupuoli-identiteetin eroavuuksia, sukupuolen vaihtamista tai homoseksuaalisuutta koskevista kysymyksistä tiedottaminen tai niiden kansantajuistaminen, lähtökohtana on nimittäin olettaa, jonka mukaan näistä kysymyksistä tiedottaminen tai niiden kansantajuistaminen on tapauskohtaisesta sisällöstään riippumatta aina omiaan vahingoittamaan lapsen etua. **Tällainen lähestymistapa kuitenkin osoittaa tiettyjen sukupuoli-identiteettien ja sukupuolisten suuntautumisten asettamista etusijalle muiden kustannuksella ja vaikuttaa siten jälkimmäisten leimaantumiseen, mikä on vastoin vaatimuksia, jotka moniarvoisuuteen perustuvassa yhteiskunnassa johtuvat sukupuoleen ja sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän kiellosta**. Kun tämän kiellon keskeistä sisältöä rikotaan tällä tavoin, kyseessä olevia rajoituksia ei voida missään tapauksessa perustella erityisesti lapsen edun edistämistavoitteella. Unionin tuomioistuin täsmentää, että alaikäisiä voidaan asianmukaisesti suojella heidän ikäänsä nähden sopimattomilta ohjelmilta tekemättä tämän vuoksi sellaista sukupuoleen ja sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvaa välitöntä syrjintää, jollainen kyseisistä muutoksista seuraa.

Toiseksi **kyseiset muutokset merkitsevät erityisen vakavaa puuttumista useisiin perusoikeuskirjassa suojattuihin perusoikeuksiin, nimittäin sukupuoleen ja sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän kieltoon, yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen⁵ sekä sananvapauteen ja tiedonvälityksen vapauteen.⁶**

Erityisesti **kyseessä oleva Unkarin lainsäädäntö leimaa ja syrjii muita kuin cis-sukupuolisia henkilöitä**, mukaan lukien transsukupuoliset tai ei-heteroseksuaaliset henkilöt, väittäen heidän olevan haitallisia alaikäisten fyysiselle, henkiselle ja moraalille kehitykselle pelkästään sukupuoli-identiteettinsä tai sukupuolisen suuntautumisensa perusteella. Muutoslain otsikko **samastaa heidät lapsiin kohdistuvaan seksuaalirikollisuuteen**, mikä on omiaan vahvistamaan tätä leimaamista ja yllyttämään vihamieliseen käyttäytymiseen heitä kohtaan.

Näissä olosuhteissa nämä perusoikeuksiin puuttumiset loukkaavat edellä mainittujen perusoikeuksien keskeistä sisältöä, eikä niitä voida siten perustella Unkarin esittämällä tavoitteilla, joita ovat lapsen edun edistäminen tai vanhempien oikeus varmistaa lapsilleen omien uskonnollisten, aatteellisten ja kasvatuksellisten vakaumustensa mukainen kasvatusta ja opetus.

Unionin tuomioistuin toteaa myös, että Unkari on käsiteltävässä tapauksessa loukannut **oikeutta ihmisarvoon**.⁷ Tämä johtuu siitä, että komission riitauttamissa muutoslain osissa **kohdellaan** moniarvoiseen yhteiskuntaan erottamattomasti kuuluvaa **henkilöryhmää yhteiskuntaan kohdistuvana uhkana**, joka ansaitsee lainsäädännöllisen erityiskohtelun pelkästään sukupuoli-identiteettinsä tai sukupuolisen suuntautumisensa vuoksi. Muutoslain leimaava ja loukkaava luonne aikaansaa heidän sosiaalisen "näkyvättömyytensä" tai ylläpitää tai vahvistaa sitä, mikä loukkaa heidän ihmisarvoaan.

Kolmanneksi **unionin tuomioistuin toteaa** ensimmäistä kertaa, että **on rikottu erikseen SEU 2 artiklaa, jossa ilmaistaan unionin perustana olevat jäsenvaltioille yhteiset arvot**. Muutoslain ne osat, jotka kohdistuvat sisältöihin, joissa **tiedotetaan syntymässä määräytyneen sukupuolen ja sukupuoli-identiteetin eroavuuksia, sukupuolen vaihtamista tai homoseksuaalisuutta koskevista kysymyksistä tai kansantajuistetaan niitä**, muodostavat koordinoitun kokonaisuuden syrjiviä toimenpiteitä, jotka **loukkaavat ilmeisellä ja erityisen vakavalla tavalla** muiden kuin cis-sukupuolisten henkilöiden, transsukupuoliset henkilöt mukaan lukien, ja muiden kuin heteroseksuaalisten henkilöiden oikeuksia sekä ihmisarvon kunnioittamisen, tasa-arvon ja ihmisoikeuksien, mukaan lukien vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien, kunnioittamisen arvoja.

Tämän vuoksi **muutoslaki on ristiriidassa sen suoranaisten identiteetin kanssa, joka unionilla on yhteisenä oikeusjärjestyksenä yhteiskunnassa, jolle on ominaista moniarvoisuus**. Unkari ei voi pätevästi vedota kansalliseen identiteettiinsä oikeuttaakseen edellä mainittuja arvoja loukkaavan lain säätämisen.

Neljänneksi unionin tuomioistuin toteaa, että **kyseessä oleva Unkarin lainsäädäntö rikkoo yleistä tietosuoja-asetusta**

sekä perusoikeuskirjassa taattua oikeutta tietosuojaan, koska sillä on muutettu rikosrekisterilakia laajentamalla pääsyä rikosrekisteriin tallennettuihin tietoihin henkilöistä, jotka ovat syyllistyneet lapsiin kohdistuviin seksuaalista vapautta tai sukupuolisiveellisyyttä loukkaaviin rikoksiin. Vaikka tällainen tietoihin pääsy voi tietyissä olosuhteissa olla hyväksyttävää, unionin tuomioistuin toteaa pääasiallisesti, että Unkarin lainsäädännössä ei määritellä riittävän täsmällisesti henkilöitä, joilla on oikeus päästä rikosrekisteritietoihin, eikä myöskään tietoihin pääsyn aineellisia edellytyksiä, joita asianmukaisten suojatoimien toteuttaminen rekisteröityjen henkilöiden oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi edellyttää.

HUOMAUTUS: Komissio tai jäsenvaltio voi nostaa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen sellaista toista jäsenvaltiota vastaan, joka ei ole noudattanut unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan. Jos unionin tuomioistuin toteaa, että jäsenyysvelvoitteita ei ole noudatettu, kyseessä olevan jäsenvaltion on toteutettava tuomion noudattamisen edellyttämät toimenpiteet mahdollisimman pian.

Jos komissio katsoo, että jäsenvaltio ei ole toteuttanut tuomion noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä, se voi nostaa uuden kanteen, jossa se vaatii rahamääräisiä seuraamuksia. Jos jäsenvaltio ei ole ilmoittanut direktiivin täytäntöönpanotoimenpiteistä komissiolle, unionin tuomioistuin voi komission ehdotuksesta määrätä seuraamuksista jo ensimmäistä tuomiota annettaessa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti ja siitä mahdollisesti laadittu tiivistelmä](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Jarosław Zasada ☎ +352 4303 2793

Kuvia tuomion julistamistilaisuudesta on saatavilla [Europe by Satellite](#) -sivustolla. ☎ +32 2 296 4106

Pysykää kuulolla!

¹ Tarkemmin sanottuna SEUT 56 artikla ja seuraavat unionin johdettuun oikeuteen kuuluvat säädökset: Euroopan parlamentin ja neuvoston [direktiivi 2000/31/EY](#), annettu 8 päivänä kesäkuuta 2000, tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista ("Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä"); Euroopan parlamentin ja neuvoston [direktiivi 2006/123/EY](#), annettu 12 päivänä joulukuuta 2006, palveluista sisämarkkinoilla sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston [direktiivi 2010/13/EU](#), annettu 10 päivänä maaliskuuta 2010, jäsenvaltioiden tiettyjen audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien lainsäädäntö-, sääntely- ja hallinnollisten määräysten yhdenmukaistamisesta (audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi).

² SEU 2 artiklassa määrätään seuraavaa: "Unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina. Nämä ovat jäsenvaltioille yhteisiä arvoja yhteiskunnassa, jolle on ominaista moniarvoisuus, syrjimättömyys, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu sekä naisten ja miesten tasa-arvo."

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetus \(EU\) 2016/679](#), annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus).

⁴ Ks. perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohta ja perusoikeuskirjan 14 artiklan 3 kohta.

⁵ Perusoikeuskirjan 7 artikla.

⁶ Perusoikeuskirjan 11 artikla.

⁷ Perusoikeuskirjan 1 artikla.